

Ohlasy na článek o osvětlení Univerzitního centra Univerzity Tomáše Bati

Podle zvyklostí redakce uvádíme kritiku osvětlení Univerzitního centra Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a současně odpověď zástupce dodavatele umělého osvětlení tohoto objektu. Osvětlení bylo popsáno ve stejnojmenném článku v č. 4/2009, str. 14.

Není všechno zlato, co se třpytí

Bude už asi koloritem naší společnosti opěvovat něco, co se postaví za obrovské peníze jdoucí zejména z kapes daňových poplatníků, a zakrývat tím mnohé technické chyby řešení, nezvykle vysoké náklady na realizaci díla a neadekvátně zaplacené architektonické úlety.

Není asi příliš známo, že právě ta v článku opěvovaná budova centra trpí nedostatky, které bůhví proč prošly bez povšimnutí orgány státního dozoru při stavebním řízením a dozorem investora.

Je známo, že autorka řešení budovy prosadila proti vůli projektanta, na jehož straně byl zpracován negativní odborný posudek, denní osvětlení studoven „jen“ na úrovni pro trvalé sdružené osvětlení, ačkoliv osvětlovací otvory byly původně dimenzovány pro vyhovující denní osvětlení. Stalo se tak prosazením instalace slunolamů, jejichž clonící tepelný a světelný účinek je diskutabilní. Stalo se tak v době běžně vyráběných speciálních reflexních skel řešících tyto problémy zcela elegantně a téměř bez chyb. K upevnění slunolamů byly navrženy mohutné a též extrémně drahé podpěry na plášti budovy. Díky instalaci slunolamů došlo k omezení vnikání denního světla do budovy a nutnosti používat trvalé sdružené osvětlení. Byla-li vnitřní soustava umělého osvětlení tomu přizpůsobena podle platné legislativy, pak je nejméně o 50% předimenzována z důvodu nutnosti provozu pro trvalé sdružené osvětlení. Opo-
míne-li ostatní důvody, je tedy realizované řešení vnitřního umělého osvětlení učeben nejméně o 50% energeticky náročnější a samozřejmě též stejně investičně náročnější, než by mohlo být. Tím taktéž vzrostl elektrický instalovaný příkon budovy, a zajištění tohoto zvýšeného příkonu není v našich končinách zdarma.

V době návštěvy centra autorem článku (v roce 2008) nebylo instalováno auto-

matické řízení světelného výkonu soustav vnitřního umělého osvětlení v závislosti na denním osvětlení, ačkoliv je denního světla uvnitř budovy relativně hodně, těsně pod úrovní nezbytně nutného množství. Ani autor komentovaného článku se o takové možnosti nezmiňuje. Tedy v převážné části jasných dní se tak v podstatné části prostoru uměle svítí, ačkoliv to není nutné. Nezainteresovaného pozorovatele určitě napadne, že se zde vesele plýtvá elektřinou.

Je zvláštní, že školská zařízení spadají pod relativně přísnou legislativu v oblasti denního osvětlení, ale zde jako by to z nějakého důvodu neplatilo. Jako by často vytrubované image autorky stavby dokázalo negovat i zákonné požadavky. Nebo snad pro někoho přísné podmínky platí, a pro jiného ne?

Vnitřní umělé osvětlení je též hodně poplatné efektům, jako by ani nešlo o školní budovu. Dovolím si subjektivně popsat několik postřehů.

Světlomety v atriu působí opticky vulgárně obrovským dojmem (tvar a barva), upoutávají pozornost, i když nesvítí. A ty, co jsou orientovány do zaskleného zastřešení atria, způsobí v podvečer odborníkem očekávané místní stopy, neboť světlo z nich emitované díky velmi malé odraznosti a rozptylnosti čirého skla s potiskem jde pánubohu do oken, což má hodně daleko do stavu v článku popisovaného efektu nasvětlení stropu a imitace dne v noci.

Svítilicí pásy u oken jižní fasády samozřejmě svítí zejména ve dne a podporují představu člověka jdoucího okolo o nehorázném plýtvání energií i penězi. To v kontextu se zaměřením činnosti v budově jistě vytváří nepotřebné sociologické asociace. Navíc ulice Hradská, kam je toto světlo orientováno, je téměř mrtvá ulice, zejména večer a v noci, takže by tento efekt měl něco změnit v dlouhletém stylu života ve Zlíně?

V 21. století by odborník čekal nasazení špičkové techniky ve prospěch zrakové práce převážně mladých lidí jako jejich uživatelů. Ovšem použitá technika zejména ve studovněch je „jen“ na úrovni standardu. Svítidla s optikou z leštěného hliníku jsou pro autora, jak si v předmetném článku sám lichotí, asi vrcholným dílem. Přitom všichni zkušeně tušíme, že leštěný

hliník ve výstupní optice použitých svítidel v určitých úhlech umí velmi dobře zobrazovat vysoké jasy lineárních zářivek řady T5. Když to dáme do souvislosti, že dnešní studenti používají vesměs mobilní počítačovou techniku s převážně lesklými kryty displejů, tak každý zdroj s velkým jasem je vizuálním utrpením pro uživatele takové osvětlovací soustavy.

Celkový vnější dojem z osvětlené budovy centra, ať už pomocí vnějších světlometů nebo záměrně předimenzovaných vnitřním osvětlením ve schodištích věžích, je přinejmenším zvláštní v jinak poklidném a v noci tmavém Zlíně v souvislosti se školní budovou umístěnou v místě bývalého parku.

Ing. Petr Klvač, Zlín

Odpověď

Vážený pane inženýre, děkujeme za Vaši reakci a rádi s Vámi souhlasíme v názoru na využití denního osvětlení.

Společnost Zumtobel je jedním z propagátorů využívání přirozeného osvětlení spolu s kompletním světelným managementem. Systémy řízení hladiny osvětlení spolu s prezenčními čidly a senzory denního osvětlení jsou významnou součástí našich realizací. Ano, máte pravdu, že komplexní řešení spolu se zapojením žaluzií je nejen moderní, ale i žádoucí pro efektivitu spotřeby elektrické energie a udržitelnost budovy vzhledem k životnímu prostředí.

Na druhé straně je nutné vyhovět zadání investora a samozřejmě nepřekročit rozpočet. Náklady na celkové řízení nejsou zanedbatelné, a proto se řada realizací odchyluje od původního návrhu se světelným managementem a výsledek je kompromisní.

Nepřísluší nám posuzovat architektonický záměr, a proto ani nemůžeme odpovídat na tyto části Vaší reakce.

Jsme si vědomi, že tak jako každá výrazná architektonická realizace, tak i budova Univerzitního centra Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně má své příznivce i odpůrce. Věříme, že celkový přínos budovy bude ve všech směrech vysoce pozitivní.

*Ing. Pavel Šobra,
Zumtobel Lighting s. r. o.*

www.svetlo.info